

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 268.

Importanța cercurilor religioase.

În haosul și vâlmașala moralei distrusă ce stăpânește azi aproape tot globul pământesc, toți factorii cu cădere și toți oamenii de bine recunosc că, singura forță care are posibilitatea și chemarea de-a restabili în societate, echilibrul dintre dreptul vieții pământestii și al vieții sufletești, este biserica. Biserica prin preoțimea sa, care este armata divinului I. Hristos, este chemată să curețe puhoiul de murdării, din sufletul mulțimei, rămas acolo în urma groaznicului războiu. — În toate bisericile creștine să observă o activitate vie și febrilă pentru a sană pustirile cauzate de groaznicul măcel și de diferite secte religioase.

Și la noi în dieceză s'a început, sub ochii noștri, în câteva protopopiate, opera de regenerare printr'un creștinism de fond, secundat de frumosul nostru ritualism bisericesc. Unii preoți vrednici s'au constituit în așa zisele „cercuri religioase” și în cadrul acestora, au început cu însuflețire mare evanghelizarea creștinilor, adică ridicarea și consolidarea sentimentului religios pe un pedestal cât mai avansat.

Deoarece ce însă până acum avem știri nu mai despre activitatea câtor-va cercuri, și nici acestea, n'au lucrat după un program omogen și uniform, credem să facem un serviciu bun, acestei cauze, când deschidem în revista noastră o discuție asupra acestei teme. La această discuție — din care sigur va rezulta pentru preoțimea noastră un folos efectiv și real, — invităm cu toată dragostea pe toți frații părinți prezenți de „cercuri religioase” precum și pe frații preoți cari cu sfatul și scrisul lor pot contribui la discernerea și cristalizarea acestor discuții.

Din aceste discuții vom trage concluzia că ce importanță, ce foloase, în ce mod în ce fel de cadre și după ce sistem este mai conștient să se țină cercurile religioase? — Căci este știut că dacă în toată dieceza, să vor țină cercurile religioase după un program unitar, sistematic și bine chipzuit, biserica

noastră va ține un front comun și puternic în fața relelor ce ne bântue și în acest caz preoțimea noastră va putea să declare cu fruntea senină că a repercutat o biruință strălucită.

Incepem discuția cu elaboratul păr. I. Ștefanuț din Mândruloc.

I.

Credincioș învitatii onoratei Redacțiuni, precizez părerea mea și punctul meu de vedere în chestia cercurilor religioase, încât onor. Redacție prin această invitație mă priveșe cu oare-care atenție.

La finea congresului nostru preoțesc din anul 1920 eu am rostit cuvântarea de încheiere, adresându-mă I. P. S. Sale Metropolitului nostru, Nicolae, și congresului, din carea reproduc v'ro câteva pasagii, pentru că se refer tocmai la însemnătatea cercurilor religioase.

„... Problema se pare dificilă, dar mintea luminată și silințele nobile ale I. P. S. Voastre ni-au îndrețat calea carea ne poate salva turma credincioșilor sântei noastre biserici, carea tot atunci este și o operă națională, dat fiind — cum s'a accentuat aici din partea dlui ministru Goldiș — că nu ne putem închipui stăutul nostru românesc fără biserica noastră națională.

Calea aceasta este organizarea preoțimei, opera I. P. S. Tale. În cadrele acestei organizări preoțimea are nu numai un rol bine determinat, dar mai vârtos are datorința morală, ca acest rol să-l pună în aplicare, să-l eșecute fără șovăire și necondiționat. Prin această organizare I. P. S. Voastră urmăriți dublu scop: unul este indemn pentru o nobilă emulare între preoțimea noastră ortodoxă pentru o cultură mai avansată, pentru că rămâne bine stabilit că numai omul luminat poate imprumuta lumină, numai omul care a sămănat poate și recolta; iar al doilea scop a fost și este intenția I. P. S. Voastre, ca prin această preoțime să ridicați poporul nostru din letargia și ignoranța aproape tradițională. Întrădeavăr, preoțimea pentru perfecționarea sa are vast teren: prin studiu neconștient, prin contactul în conferințele pastorale și despărțămintele protopopești, prin adunările generale a-le secțiilor, dar noi suntem de credința, că de o capitală importanță sunt cercurile religioase. Ce urmăresc acestea cercuri religioase? Cea mai desăvârșită propagandă în mijlocul credincioșilor bisericii noastre cu scopul, ca să se lumineze de adevărurile

neresturnabile ale acestei credințe, să prindă mai multă dragoste pentru biserica lor strămoșească, să-i apropiem mai mult de perfecțiune, c'un cuvânt, să pregătim calea mântuirii lor.

Aceasta este problema principală, aici zace nodul gordian, pentru că biserica noastră numai prin credincioșii ei își poate perpetua menirea, acești credincioși înarmați și ei cu armele cunoștinței, înțelegând perfect că neamul românesc va exista numai până atunci până va susține și biserica sa națională, — de bună voie își vor oferi brațele lor oțelite, pentru apărarea acestei biserici.

Noi, preoții altarelor noastre, ne-am pătruns la inimă de splendoarea cuvintelor din ilustrele cuvântări rostite aici de I. P. S. Voastră și de aceasta pleiadă de eminenti bărbați ai vieții noastre publice și ne îndepărtăm cu sufletele înălțate și cu curaj în inimile noastre, intocmai ca apostolii cari au vestit cuvântul până la marginile pământului, noi — până la marginile țării noastre . . .“

Felicitat călduros de I. P. S. Sa și subliniată cuvântarea mea de întregul congres, am rămas credincios convingerii mele și am căutat ca în cercurile religioase, necredințate conducerii mele, dominantă să rămână aceasta directivă.

Urmat nu peste mult un aviz al I. P. S. Sale Metropolitului Nicolae în „Telegraful Român“, ca la cercurile religioase să cerem colaborarea miliției, pentru că aceasta colaborare înalță sentimentele patriotice și întărește credința nu numai în stabilitatea noilor întocmiri teritoriale, dar mai pre sus de toate împrumută o strălucire virtuților militare de cari este capabil neamul românesc, — am urmat aceasta înțeleaptă dispoziție, carea aplicată a stors entuziasmul populației noastre de prin sate, cu radiațiuni de îndreptățită și justificată mândrie.

Modele nobile de jertfă și conduși numai de spirit de umanitate, noi preoții ne vom desbrăca de exaltarea orgoliului personal și sintetic vom înprima nota apostolatului desinteresat în împlinirea datorințelor noastre sacerdotale. Frumsețea ritului bisericii noastre nu va lăsa nimic de dorit, dacă slujitorii altarelor vor fi pătrunși de cea mai adâncă pietate; dar punctul culminant în acțiunea noastră rămâne cuvântarea preotului despre însemnătatea sărbătorii, ori glorificând virtuți altruiste, naționale și patriotice. Pregătit cu zel terenul în parohia destinată, credincioșii totdeauna și ori unde cu mână largă vor contribui ca despre ziua memorabilă să rămână o acțiune laudabilă, sau un semn văzut despre recunoștințe către umbrele acelor ca prin jertfa lor supremă au pregătit calea zilelor glorioase la cari s'a înălțat neamul nostru. Poate fi un prilej mai fericit, ca preotul să răscolească celea mai tainice sentimente și vibrante să facă inimile de emoții sufletești, gata pentru explozii de durere, ori pentru un deportant entuziasm?

Palbabile rezultate de reconportare sufletească vom constata, dacă în ochi vom vedea mărgăritările lacrimilor, ori în fețele credincioșilor vom ceti reogîndarea bucuriei inimilor captivate de mărețea clipeilor. Resonanță vie preoțimea din atmosfera satelor noastre, va avea satisfacția ostănelor, pentru că, cu siguranță, inimile înduioșate sunt mai primitoare pentru sănătoase îndrumări, menite să schimbe o mentalitate post bellum și să inobileze moravurile desăntiute cu furie spre un dezastru mai periculos în urmările sale decât însuș războiul. Ajuase aceste rezultate, este ajuns și scopul nostru, care prin o propagandă sistematică tinde la o îndrumare și canalizare a vieții noastre creștinești în alvia apei vie a învățăturilor mântuitoare ale dulcelui Isus și ale moralei carea fecondează virtuțile celea mai strălucitoare a-le vieții noastre.

Cari sunt acelea mijloace prin cari preoțimea s'ar putea afirma în sensul constatărilor de mai sus? Răspunsul este foarte simplu: o permanentă edificare a preotului în cunoștințele de profesia sa și în domeniul tuturor celorlalte de cultură generală, însușirea unei limbi plină de sonoritate capabilă să farmece auditorul, fie el plugarul nostru, ori pretențiosul intelectual. Nu va fi lucru greu, dacă este voință de fier și dacă preoții noștri nu vor fi cu gândul la case cu mai multe caturi în orașe, sau la libele de depuneri cu însemnate capitale pe la câte toate băncile. Veșnic preocupat preotul de asemenea gânduri, nu va putea să adune capital de cunoștințe, ci stăpânit în permanență de valorile raționalismului rămân un element disonant în evoluția ce imperios tinde spre ascendent.

Asemenea preoții să mulțumesc cu prezentarea unor viziuni apocaliptice, având pretenția să întărească credința că noi preoții avem puterea să vindicăm și boalele trupești, fie cât de grave. Să nu uităm, că rugăciunile din molitvelnic la maslu se refer mai mult la ranele sufletești, cari, adăvărat, cad în competența noastră, fiind noi doctori sufletești, dar a statornici alta credință, nu poate fi decât opera preoților captivați de un tembelism oriental, incapabili de o muncă spirituală ce o așteaptă acestea zile mărețe dela noi, când datori suntem toți a contribui la înălțarea neamului și a patriei.

Dacă mijloacele materiale permit, ori se face un aranjament practic fără mari efortări, masa comună, adunați fiind la asemenea sărbători toți factorii culturali din jur, trebuie să fie ocaziune de manifestări patriotice și raționament, când fruntașii țării noastre cu atenție încordată ascultă discursurile rostite. O închinare deamă pentru gloriosul nostru Rege și pentru familia Regală evoacă ținuta eroică din timpurile suferințelor închinare mântuirii patriei și electrizarea fibrelor ființelor noastre înalță entuziasmul până la sacrificiu.

Dar acestea momente sunt totodată o bună

școală pentru preoțimea noastră, ca să-și însușască o rutină oareș-care în dicțiuni, dat fiind, că în viața noastră pastorală de multe ori ajungem în situația că moral suntem datori a ne afirma superioritatea noastră chiar și în celea sociale.

În oarele postmeridiane este binevoită o audițiune a corului cu jocuri de școlari, cari interesează în gradul suprem pe părinți și tineret, ori o scurtă conferință despre creșterea infantilă atât de neglijent practică la poporul nostru, fără să înțeleagă că ființa omenească este cea mai prețioasă comoară alui Dumnezeu.

Am esperiat însă, că nu e rațională o supra încărcare a capabilității de apercipiune, ci trebuie să admitem aceasta ziua și ca un mijloc de agrement pentru poporul nostru, apropiindu-se cu inimă deschisă și primitoare de frații noștri din vechiul regat. Dulcea înfrățire apropie inimile nu numai la milițienii și poporul nostru, dar mai vârtos premergând cu esemplu preoțimea și intelectualii noștri, creăm o atmosferă favorabilă pentru perfectă noastră unire sufletească carea nu poate întârzia, decât în detrimentul intereselor superioare de stat.

Celelalte puncte din regulamentul cercurilor religioase român executabile în „căminurile culturale“, mai vârtos în timpul de iarnă, când țaranii noștri, liberi de munca istovitoare și de grijile multiple, gustă cu sete slova și au nobile aspirații pentru luminarea minții și a sufletului lor.

Sunt nepretențioase acestea cugetări și concluzii a-le mele, cari pot să aibe defecte, dar cristalizate în cursul esperințelor, n'au lăsat nimic de dorit, ci mai vârtos acoperite de viile aprobări a-le aceloră căroră au fost închinare.

Iancu Ștefănuș,

preot, președintele despărțământului ppsc
Arad al Asociației „Andrei Șaguna“.

Prima vorbire

adresată funcționarilor și slujbașilor Regionalei
V. a C. F. R. cu ocaziunea încoronării
de pr. Melentie Șora conferențiarul Regionalei.

Domnilor !

Trăim vremuri de prefacere.

După năpraznica frământare și învălmășeală a războiului mondial, neamul nostru românesc s'a în-tălnit, adunat, sub stăpânirea sceptrului național.

Deși unele provincii ale țării noastre au trăit veacuri dearândul rupte, de vitregia vremurilor, dela sânul mamei țării, n'au încetat nici o clipă a nutri dorința fierbinte de a-se vedea din nou între granițe comune.

Dreptatea Dumnezească a răsplătit suferința și obida neamului nostru încercat, căci peste jertfa de

sânge a celor 800.000 eroi ai neamului plutește azi o grandioasă aureolă de glorie.

Grație acestei jertfe, în fața căreia plecăm smeriți genunchii simțitei noastre reverințe, trăim azi într'o țară mândră și bogată, în care multele râuri își saltă sburdălnicia printre munții, — cari acoperiți de prețioase păduri ascund în inima lor imense comori minerale, — iar ajunse la sesuri își strecoară valurile mulcomite printre bogăția lanurilor mănoase.

Pentru cetățeanul constient este o satisfacție să străbată dela un capăt la altul și să-și îngrășe ochii de bogățiile acestei țări frumoase, care este România-Mare.

Trăim într'o țară constituțională, în care avem dreptul de a exercita voința și știința noastră în toate treburile țării prin votul universal. Avem fericirea de a ne vedea asigurat viitorul nostru și al copiilor noștri, căci tot omul harnic, muncitor află rost, uși deschise apreciere și bună plată pentru munca sa în aceasta țară.

Ai crede după toate acestea, că viața noastră se răsfată în schipitoarele raze ale zilelor senine, iar de pe fețele noastre să radieze fericirea și mândria constiență.

„Avem România-Mare! Avem votul universal! Avem înproprietărirea țaranilor! Avem Parlament, Justie, libertăți. Și cu toate acestea toți simțim nu știu ce pustiu înfricoșat în noi și între noi...“ Zice un luminat bărbat al neamului nostru.

Durere, este întocmai! Iar aceasta ca o urmare firească a înfricosatului războiu, prin care s'a schimbat mentalitatea generației actuale, tocmai pentru că s'a lipsit viața de perceputele divine ale Mântuitorului Hristos, cari singure numai, pot asigura liniște, pace și fericirea unei vieți.

De aceea, țin să vă zic cu acest învățat bărbat: „Sporiți pe Iisus Hristos în țara voastră și veți trăi și voi și urmașii voștri“.

*

Dar nu numai aceasta împrejurare a contribuit la în bolnăvirea sufletească generală și alterarea mentalității și caracterului omenimii, ci durere asistăm adesea la scene, cari ne arată, că trăiesc între noi oameni răi, cari nuzesc să nu trească necontent și să susțină neliniștea și răceala între cetățeni.

Acești păcătoși n'au putut asista liniștiți la fericirea țării și neamului românesc și n'au încetat nici o clipă să sugereze, să strecoare în sufletele celor slabi de înger anumite gânduri negre de nedumerire, nemulțămire și nesiguranță.

Și le-a succes la aparență!

Lipsa de educație pe de o parte și miopia sufletească intenționată a unora de a nu vedea și simți realitatea unui fapt împlinit pe de altă parte, a făcut să prindă ici coala pe o clipă ademenirile păcătoase. Dar sentimentul nostru de dragoste curată, cătră scumpa patrie și neam s'a dovedit cu mult mai pu-

ternic decât, ca acelea ispite, să poată provoca în suflete zavistie.

Azi tot omul de bine trebuie să-și deie seamă, că toți aceia, cari voiesc să denigreze și ridică glas contra rânduielilor din patrie cu intenținea de a arăta în proporții mărite și falsă lumină, eventualele greșeli, legate fatal de orice instituție și așezământ omenesc, n'au alt gând decât să discrediteze aceasta țară cu tot cuprinsul ei în fața lumii culte.

Ce e drept sunt multe rane deschise încă pe trupul patriei, sunt multe durerile, neajunsurile, și lacrimile, cari așteaptă bunăvoință și o părintească îngrijire, ca să fie șterse, sunt multe nedreptățile chiar, cari lasă în suflete drojdia unei amărăciuni generale. Aceasta nu se poate tăgădui. Dar acestea sunt urmări firești ale războiului și nici decum ale formării și întregirii actuale și firești ale patriei noastre. Și este păcat, păcat strigător la cer, ale folosi cal de bătaie pentru sporirea acelei amărăciuni într-o țară, unde fiecare cetățean este egal îndreptățit și răsplătit, în marginile posibilității, nu după sprinceană sau oborșia etnică, ci după munca, ce o prestă.

Orbiți de neputincioase răutate unii ca acestia, ca să poată întrona utopia unei lumi irealizabile nu sau sfiit a-se atinge chiar și de biserica lui Hristos, în care au ținut, ca în cel mai puternic sprijin al actualei organizații creștinești de stat. Sunt însă eterne divinele principii ale Mântuitorului Hristos pentru moralitatea și fericirea popoarelor în genere și a individului în parte, iar acestea pătimeșe încercări nu fac alta decât neliniștesc pentru moment sufletele și provoacă susceptibilități.

Intreb: Nu este păcat aceasta?

Și oare cui folosesc acestea încercări?

Nouă sigur nu.

Toți cetățenii doresc și trebuie să dorească ridicarea, întărirea acestei țări, care fapt învoalvă în sine și fericirea și propășirea lor individuală.

„Salus reipublica malima lex esto” ziceau cu multă înțelepciune romanii.

Oare prin ce am putea noi contribui la consolidarea, întărirea, binele și fericirea acestei țări?

În alcătuirea unui măreț edificiu elementele prețioase de marmoră și granit sunt tot atât de necesare și indispensabile, ca cele mai mărunte până la nisipul din tencială.

La o mașinărie fiecare șurub și roțiță își au menirea lor și dacă ai lipsi construcția, — care pare adesea, o minunată invenție a geniului omenesc, — de un singur cuișor bunăoară, aceasta s'ar opri numai decât, sau în cel mai bun caz ar mai funcționa hodorogind, scârț ind. — Nici roata mare pusă în locul celei mici sau invers, nu ar putea face nici o ispravă. Fiecare la locul său își are rolul și capacitatea de a funcționa.

Domniile voastre cunoașteți foarte bine congruența, care se arată între acestea construcții în miniatură și între organizația familiară, internă, dintr'un stat, unde fiecare cetățean, cu situația înaltă sau mai modestă își are rolul de activitate. Fiecare știe și poate munci numai la oficiul său și în urmăre fiecare din noi la slujba sa, după puterea noastră morală fizică sau intelectuală putem da patriei prin muncă cinstită ajutor și sprijin la refacere, ca la rândul său statul să ne poată da posibilitatea unui traiu, cinstit, tihnit și asigurat.

Munca cinstită este un plăcut prinos de jertfă, dator să-l deie azi patriei fiecare cetățean.

N'am motive să mă îndoiesc nici o clipă, că atât conducătorii, cât și funcționarii și tot personalul angajat în serviciul acestei Regionale sunt pătrunși și convingși de necesitatea unei armonioase conlucrări și intense activități în acest colț de țară.

Ca unul, care am venit aici în numele sfintei biserici a lui Hristos, împlor binecuvântarea lui Dumnezeu peste aceasta muncă, și doresc, ca aceasta să fie făcută cu dragoste și tragere de inimă după maxima străbună: „Ora et labora”.

Fie-mi îngăduit să mă adresez aici cu toată francheța, către aceia, cari conduc și controlează bunul mers al muncii, — la cari în interesul misiunii mele, spre cinstea lor am întimpinat bunăvoință, — și să cred, că vor fi ocrotitorii, sprijinitorii, — celor mici în cauzele lor drepte, că nu se vor sinchisi a-și pleca urechea spre năcazurile și durerile lor, luând pildă în aceasta dela cel mai mare reformator și educator al omenimii, divinul Mântuitor Hristos, făcându-se „tuturora de toate”, prin care fapt își vor câștiga încrederea alipirea și dragostea subalternilor lor.

La rândul lor acestia să fie cu toată ascultarea și supunerea față de conducătorii-șefi, și să nu dele ascultare glasurilor răutăcioase, cari voiesc să-i ademenească.

Știut este, că cine nu ascultă și nu urmează dispozițiile superiorității lor oficioase, nu ascultă și nu se supune patriei, mama noastră bună a tuturora, căci scrie sf. Ap. Pavel — „cel ce se împotrivesc stăpânirii, rânduieli lui Dumnezeu se împotrivesc, iar cari se împotrivesc judecată sieși vor lua”. Romani cap. 13.

Cea dintâi și mai mare datorință cetățenească a zilei de azi este deci, ca fiecare la locul său, acolo unde oficiul și slujba sa îl obligă, să muncească cu inimă, fără sovăire, ca nu cumva prin neglijență să se facă conturbare în bunul mers al alcătuirii statului.

Mântuitorul zice: „Dați Chesarului ce este a Chesarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu”. — Ca creștini și noi deci să conducem viața noastră atât în oficiu, cât și în cadrele căminului familiar, după învățăturile mântuitoare ale lui Hrist

mai scurtă și dreaptă pentru adevărata refacere și însănătoșare a iubitei noastre patrii.

Am ținut să-le arat acestea nu ca ceva necunoscut Domnilor Voastre, căci doară zice cu temeiul Terentului: „Nullum est iam dictum, quod non sit dictum prins”. — Le-am spus totuși, încredința, că înprospătarea lor nu poate fi în paguba noastră și cu dorința de a pătrunde și stăpâni sufletul fiecăruia dintre noi, ca o cinosură a vieții. — Cât pentru mine zic cu Hristos: „De n'as fi grăit lor păcat n'ar avea, dar așa n'au răspuns pentru păcatele lor”.

Slujbașii regionalei noastre vor dobândi neperitor merit și recunoștință, dacă în acestea vremi vor micșora, prin munca lor cinstită durerile patriei contribuind la refacerea ei în cel mai bogat și mândru ținut.

De acestea gânduri să fim pătrunși în aceste clipe, când se încununează aspirațiunile noastre naționale la Alba-Iulia.

Rumpeți deci și aruncați din suflete buruiana nedumeririi, neîncrederii și apatiei, strecurate în inimi cu intențiuni sacrilege.

Vă pătrundeți și faceți prin bună pildă să se pătrundă toți cetățenii de gândul că patria noastră suntem datori să-o ferim prin munca noastră cinstită și viața noastră creștinească.

Aceasta propunere și sfânt gând este cel mai potrivit semn de omagiu și supunere, pe care azi îl depunem la treptele Tronului Celui dintâi Rege al tuturor Românilor Căruia Îi urăm: Să trăiască cu Augusta Dinastie întru mulți ani! — Să-și vadă țara tare și fericită!

„Neamuri pier, neamuri vor fi“

de F. Codreanu, candidat de preot.

Zicala e veche, dar n'a putut să ne dea noua, Românilor de gând mai mult niciodată decât astăzi, când — chiar și după precizarea lui Eminescu, — am ajuns, să ne avem hotarele. Oricare neam din lume ar face bine, să-și dea seama la un astfel de punct: ce a isprăvit și ce mai are de făcut. Aceasta trebuie s'o facem cu atât mai vârtos, că nu putem să ne amăgim cu iluzia, că totul ne-a reușit, când am putut pune grănicerii la hotarele noastre etnice.

Popoarele, deși se vorbește, că mii și mii de ani au trecut, decând ele există pe rotogolul pământului, — se gândesc ca copiii. Ați observat ce fac copiii după examene? Partea cea mai mare se dă odihnei. Vor fi foarte puțini, cari își iau câteva cărți, să cetească în ferii, iar numărul celor ce se îngrijesc de manualele clasei în care vor intra la toamnă, dispăre cu totul. Așa și popoarele. Evenimentele mari din viața unui popor sunt niște examene. Ce fac popoarele după examenele lor? Istoria ne arată de tot limpede, că ele se gândesc și fac la fel cu copiii.

Copiii însă cresc și după cel din urmă examen se cugetă și se ocupă mai toți — adică nu chiar toți — în mai multă seriozitate de viitor. Nu așa popoarele, ci ele — în cea mai mare parte — după cel din urmă examen se dau mai mult trândăviei. N'a fost vreo națiune, care să-și fi păstrat cu vrednicie treapta, după ce a ajuns la culmea dezvoltării geografice, etnice.

Teologia înfățișează desfășurarea istoriei drept argument despre existența lui Dumnezeu. Și cu drept cuvânt. Ba chiar și mai mult. Istoria cu întoarcerile, cu ridicările și căderile sale aproape reglementate, e unu dintre cele mai tari argumente ale teologiei apologetice. Dreptatea dăzescă se arată mai lămurit în istorie. Aci vedem, cum popoarele muncitoare s'au dezvoltat, au crescut, s'au întărit tot mai mult, au dat examene tot mai frumoase. Ea ne arată, că neamurile leneșe, ori păcătoase în alt chip, au pierit lăsând locul celor harnice. Tot istoria ne arată, că unele popoare — pățimase de altfel, ori tocmai pentru aceasta — au fost trimise spre pedepsirea celorlalte. Precum omul singuratic, molipsit de păcate e supus relelor, tot așa sunt supuse relelor și neamurile. Această lege e un eflux al legii eterne și universale; e aceeași pentru unu care e pentru toți. Singuraticul nu poate să facă excepție, precum nici un neam întreg nu poate.

Munca cinstită totdeauna dă popoarelor drept la viață și popoarele acestea cresc necurmat, își lătesc teritoriul, dar și teritoriul de mai nainte va fi tot mai impopulat. Au dreptul să-și lățească, ba e chiar o datorie să cucerească teritoriul, pe care altele îl lucrează rău, ori nu-l cultivă deloc. Așa a poruncit Dumnezeu: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți pe dânsul.” (I. Moise 1, 28.) Să ne închipuim, că o insulă oarecare e locuită de două popor. Unul harnic, altul leneș. Ce se va întâmpla! E lesne de ghicit, că războiul cu arme zdrobitoare, acest fel de luptă pentru traiu e cu totul de prisos. Cel harnic și fără de războiu se va lăți. Cel leneș și fără tunuri se va distrămă. Iată cum. La cel harnic și individul și neamul întreg va fi tot mai bogat și — dacă morala nu suferă — natalitatea încă va fi mai mare. (De altfel e lucru dovedit, că cel harnic și moralicește e superior trândăvului). Pământul moștenit, oricât de rațional ar fi muncit, nu va fi de ajuns. Urmează în mod firesc, că un tată cu mai mulți copii, va căuta să câștige, să cumpere din câștigul său cinstit, avere dela cei ce nu vreu și nici nu pot să vreu să-și lucreze pământul. (Neputința de-a vrea e culmea lenei, ori din punctul de vedere moral, culmea păcatului lenei.) — Celalalt neam însă, în plăcerea să lenevească, își va lăsa pământul nelucrat și nearanjate celelalte afaceri. Se osândește însuș la viață sedentară, care e boala cea mai distructivă de organism și tot atunci e isvorul unui șir nesfârșit de păcate. Comoditatea și îmbuibare însă-i plac, căci

comoditatea e o parte a leneviei, ori caracteristica ei. Fără comoditate nici n'ar fi lenea. Imbuibarea e a doua condiție. Trebuie să mănec și mănecă și numai din plictiseală. Dacă e teamă de prea multe guri, caută să scadă numărul natalităților în familie. Asta însă nu-l împiedică, ba îi dă oarecum anză, să-și pângărească tot mai mult vieța conjugală. Un șir de păcate se nasc din lene. Se formează un cerc vicios de păcate, de nici nu mai poți să ghicești, care e cauza și care e efectul. În afară vedem, că acest neam leneș se rărește, e tot mai pipernicit și mereu își vinde avutul. E necesitat, ori mai bine zis, e osândit să și-l vândă.

Câștigarea de avere o face un neam întreg și un alt neam întreg își risipește averea. Teritoriul e cucerit în mod cinstit, E îndreptățită cucerirea. Chiar și Dzeu permite această. „Celui ce are i-se va da, iar dela cel ce nu are, și ce are se va lua dela dânsul.” (Lc. 19, 26). Acest drept cuprinde în sine și datoria, de-a răvni prin muncă cinstită tot la mai mult, ori căcele citate sunt poruncite de Dzeu. Mințea rațională încă ne spune la fel. Pământul și celelalte bunuri sunt ale celui ce lucrează. Nu numai că el ar pune plugul în petecul de pământ, ci pentrucă e atât de harnic, de poate să tragă an de an tot mai adâncă brazdă și mai ales în temeiul, că și-a câștigat averea pe cale cinstită, prin trudă și dragoste de muncă fără călcarea în drepturile altuia, fără jgnirea moralei. Cel ce astfel câștigă avere, o va munci tot mai bine, va ști cruță. Dragostea de muncă i-se desvoltă și se preface în dragoste de pământ. Un astfel de om, ori popor socoate natalitățile drept binecuvântări, căci unde se satură doi, nici al treilea nu rămâne flămând și îndeosebi pentrucă fiecare vine cu două brațe pe lume, iar cu acestea va putea lucra. Atare om lasă urmașilor săi spre moștenire nu numai pământul și iubirea de pământ, ci și dragostea de muncă.

Așa ne spune Eminescu, cum au cucerit înaintașii noștri pământul, pe care ni l-au dat moștenire: „Ce cu plugul¹⁾ și cu spada ați întins moșia voastră”. În aceste câteva cuvinte sunt condensate șire lungi de epopeie, epopeiele neamului nostru. Marele poet, care de acum are să vină să ne scrie epopeie, va trebui să țină seamă de cele cuprinse în ideia și faptul istoric, că poporul românesc și-a întins moșia cu plugul. Trebuie să țină seamă cu atât mai vartos, că această cucerire e îndreptățită, dupăcum se spusese mai nainte, iar moșia astfel cucerită nu se poate înstrăina. Să ne oprim însă. De ce amintește Eminescu și spada alături de plug. Nicăiri nu se spune în istorie, că Românii ar fi pornit războaie, cu arme, cu săbii pentru cuceriri. Pământul a fost cucerit cu plugul și unde plugul românesc n'a tras brazdă, spada n'a mers să-l stăpânească. Războaiele Românilor cu

străinii au fost purtate pentru apărarea țării, apărarea averii cinstite, apărarea moșiei întinse cu plugul. Chiar Eminescu ne-o spune prin gura lui Mircea cel Bătrân: „Eu? Imi apăr sărăcia și nevoile și neamul”, iar mai departe: „N'avem oști, dară iubirea de moșie e nu zid”... E măreață vorbirea lui Mircea și așa simplu cum eră „după vorbe, după port”. E o adevărată și adâncă filozofie, iar filozofia cuprinde un adevăr, ce nu va suferi schimbare niciodată, pentrucă isvorește din dreptul divin. Și alt adevăr e cuprins în vorbele bătrânului Mircea: cel ce-și muncește cu drag pământul nu se poate despărți de el, ci mai de grabă-l adapă cu sânge și-l udă cu lacrimi, precum o zice „poetul țărănimii”. Noțiunea patriei, așa sfântă cum e, își are originea în această iubire de moșie lucrată cu drag. Altă iubire de patrie nu este, nu poate să fie alta și de-ar fi, e iluzic, care lesne se spulberă.

Popoarele, ai căror singuratici nu-și lucrează pământul, nu-și scot îndeajuns bogățiile pe cari Dumnezeu le-a dat, scurt: popoarele dedate leneviei, comodității, desfătării păcătoase mărginașe cu destrăbălarea și desfrâu, nu pot să-și iubească țara, ori-cât ar fi ea de bogată, oricât ar fi palatele ei de pompoase. Dimpotrivă, oricât ar fi de sărăcios solul țării, dacă truda e mare, dragostea față de patrie încă e mare. Cei dintâiu pot să renunțe, ori se pot lesne mângăia, de-și pierd patria, iar cei din urmă își vor vărsa și sângele pentru moșie. Cei dintâiu nu pot să lege nimic de pământ, iar cei din urmă au legat tot ce-i frumos și sfânt. Exemple sunt cu duimul și în istorie și în vieța de toate zilele. Ați văzut, ori auzit vre-odată, ca un om cu dragoste de muncă să-și fi pus moșia'n cărți? Nu prea, deoarece cine știe să trudească și trudește cu trup cu suflet nici vreme nu mai are să fie și cartofor, ba se și scârbește văzând pe alții la joc de cărți. Cheflii însă, neavând puterea de voință să părăsească masa de cărți, nici când văd bine că li-e primejduită averea și tocmai pentru asta n'au timp nici măcar să-și supravegheze moșia, (ce ar fi încă puțin din parte-le) o aruncă, fără multă cumpănire, drept pradă patimii ce-i stăpânește. Așa e în miniatură și în mare încă e la fel. Nu numai atât. Nepăsătorul nici ca ostaș, nu va ști să lupte cu drag, pentrucă el n'are nimic de apărut, n'are nimic uibit de el și nimeni nu-l iubește. De pământ am spus că nu-l leagă nimic. Pe familie nici atât. Cum și-ar putea cineva închipul, că eu aș putea să iubesc o societate mare, foarte mare, cât o țară de mare, din care și eu fac de altfel parte, dacă nu-i iubesc cea mai mică parte — familia — care e mai aproape de mine, e a mea, e din mine, dupăcum și eu sunt din ea? Iubirea de patrie se naște și desvoltă din adevărata iubire de sine trecând prin anumite faze, ori trepte. Treptele nu pot fi sărite. Trebuie să calci pe fiecare. Prin fiecare fază ai să treci. Dela adevărată iubire de sine se trece la iubi-

¹⁾ Eminescu n'are subliniate cuvintele „cu plugul”.

rea de familie și așa mai departe treptat, treptat la iubirea de neam și în sfârșit la . . . iubirea de oameni, la umanitarism, unde foarte puțini au putut s'ajungă.

E limpede adevărul, că cel ce nu-și iubește familia, moșia, adică leneșul nu poate să fie bun nici ca patriot. Cel muncitor? Apără ce iubește: petecul de pământ brăzdat de el, familia pentru care lucrează, rudeniile, neamul, țara, sau dupăcum zicea bătrânul Mircea: sărăcia și nevoile și neamul. Roma nici-odată n'a fost mai tare decât în timpul când își luă consuli de la coarnele plugului. Inceputul prăbușirii imperiului roman l-a făcut — orice ar zice alții — împăratul August favorizând plăcerilor, comodității, luxulul și lenei prin ridicarea palatelor de marmoră. Cine-ar putea crede, că echipamentul barbarilor ar fi fost superior celui ce-l avea armata Romei? N'a fost și totuș. Totuș, pentru că chortele romane n'au mai avut ce iubi, n'au mai avut ce apăra. Le lipsia taînica legătură dintre ele și moșia lor. Lenea, imoralitatea, putregaiul capitalei luxoase au fost cauzele, dar tocmai acestea au distrus hărnicia, iubirea de patrie, abnegațiunea, disciplina armatei. — Imperiul Romanilor a trebuit să se risipească, fie că s'au trimis asupra lui alte popoare spre pedeapsă, fie că acestea au cucerit teritoriul prin trudă cinstită.

(Va urmă.)

INFORMAȚIUNI.

Sesiunea de toamnă a Sf. Sinod al bisericii ortodoxe române se deschide în ziua de 25 Noembrie a. c. La ordinea zilei sunt mai multe chestiuni importante ca: Chestia organizării seminariilor, unificarea organizației bisericești, alegerea comitetului de editură a Institutului Biblic, organizarea mănăstirilor și a vizitatorilor lor pe timpul verii, organizarea bisericii române din America etc.

✱ **Ce nu se poate îngădui.** Dl Iorga scrie în „Universul”: „Iată și biserica unită. Resultat al unei vechi nevoi a neamului nostru, crescută alături de acest neam și aducându-i mari foloase, ea reprezintă azi, religios, o minoritate românească locală. Tot respectul pentru ce este. Ca o creațiune a noastră ea merită atenție și simpatie. Indată ce se izolează de nație și proclamă, cum face foaia din Blaj, că nația vine după confesiune și că biserica Sfântului Petru e de o potrivă cu coloana lui Traian, aceeaș imposibilitate de a tolera o asemenea atitudine se produce. Spiritul străin trebuie izgonit dintr'ansa. Numai așa vom fi întemeiat o țară pe temelii pe cari nimeni să nu le poată zgudui.”

Pregătirea Constituției noul. Comisiunea pentru alcătuirea constituției a hotărât să se dea drepturi civile și femeilor, iar drepturile politice pentru femei

să nu se înscrie în constituție, dar să li-se dea când va sosi momentul. S'a mai hotărât să se dea minorităților toate drepturile civile, politice și confesionale.

Fasciștii la guvern în Italia. Fasciștii din Italia, cari nu vreau să lase țara pe mâna socialiștilor și a comuniștilor internaționali, au luat cu forța conducerea țării. Fasciștii dispun de o armată numeroasă, cu care au ocupat majoritatea orașelor italiene. Guvernul De Facta a fost silit să demisioneze. S'a format un guvern fascist în frunte cu Mussolini. S'au întâmplat și ciocniri sângeroase, cu morți și răniți, între fasciști și comuniști. Fasciștii sunt cari au operat și la Fiume, în frunte cu marele poet D'Annunzio, ocupând acest oraș pe seama Italiei.

Legea despre sporul de scumpete pe seama funcționarilor s'a votat în adunarea deputaților în ședința dela 24 Oct. 1922 cu majoritate de 154 voturi contra 2, iar în ședința Senatului din 25 Oct. 1922 s'a adoptat cu unanimitate de 97 voturi (Monitorul oficial din 31 Oct. a. c. Nr. 166).

Manifestații antisemite la Iași. La Iași populațiunea creștină și studenții creștini au demonstrat contra Evreilor. Între altele au împedecat reprezentația unei piese teatrale, în care rolul principal îl jucă o actriță evreică. Demonstrația a reușit. Piesa nu s'a mai jucat. Ministrul instrucțiunii a ordonat anchetă și a interzis participarea studențimei la astfel de acțiuni contra minorităților.

Recordul mondial de durată în aer, l'au ajuns francezii Bossontrot și Drouhin, bătănd astfel pe americani. Dâșii cu un „Biplan Goliath” cu o capacitate de 2000 litre benzină au stat în aer deasupra câmpului de aviație și împrejurimi neconținut 38 ore, prin ce a bătut recordul mondial de durată.

Fasciștii. Ziarele sunt pline de știri, că fasciștii au ocupat toate orașele de frunte ale Italiei, chiar și Roma.

Fasciștii au luat guvernarea Italiei asupra lor. Șeful guvernului și al partidului fascist e Mussolini.

Ce sunt fasciștii? Cuvântul italian „fascio” înseamnă mănunchiu. Fasciștii sunt naționaliștii cei mai fanatici. Partidele contrare lor sunt socialiștii mai moderați sau mai radicali și mai ales comuniștii.

Fasciștii vreau să creeze un stat puternic italian, vreau să scape celelalte partide de supremația socialismului. Grevele socialiste s'au împușinat de când au resărit fasciștii. Ei zic, că națiunea e realitatea cea mai înaltă, ea e subiectul tuturor întocmirilor sociale, nu individul sau o clasă.

Fasciștii se deosebesc de socialiștii moderați în primul rând prin aceea, că ei văd în națiune cea mai înaltă entitate socială, pe când socialiștii oricât de moderați ar fi sunt internaționali.

Fasciștii își realizează programul și cu puterea, dacă trebuie; ei zic că vărsările de sânge sunt uneori necesare și în organismul social ca în chirurgie.

Fasciștii lucrează mai departe pentru strângerea într'un mănunchiu a tuturor Italianilor. Sunt 7 milioane

de Italiani în străinătate. Ei vreau ca și aceștia să-și aibă reprezentanții lor în parlamentul italian.

Cam 700000 muncitori sunt organizați în sindicate fasciste.

Inspectoratul general sanitar al Transilvaniei face toate demersurile spre a transforma Institutul de surdomuți din Arad (Str. Bariț No. 25) în institut de vorbe adulte (între 15-30 de ani). Cei interesați vor trimite aci cererile însoțite de: un act de naștere, unul medical de starea organelor vederii și al sănătății în general, de vaccin și de starea materiala (eventual de paupertate.)

Bibliografie. *Tatăl nostru*, Cartea vremii, lucrată de Const. Popescu, preot, Constanța 1922, p. 96. Prețul lei 12.—.

Un preot, cu înțelegere pentru nevoile unui suflet de creștin în vremile de azi, cu râvnă și devotament în lucrul său de a da tot ce poate pentru a sluji mai bine acestui suflet, scrie cartea de mai sus, după ideile și planul, împrumutate din revista bisericească franceză „L'Ami du Clergé”. Preoțimea noastră cetindu-o va găsi în ea material bogat și orientări bune de felul cum se poate încopciă cuvântul învățătorei netrecătoare de trebuințele vieții de toate zilele. Broșura să se ceară dela autor, Gara Palas-Constanța, trimițând pe lângă prețul ei, și Lei 2.50 pentru porto.

CONCURSE.

Nr. Ad. 2129/922.

Pentru deplinirea *catedrei vacante de economie* dela școala no mală ort. română din Arad, se publică concurs cu durată de 30 zile.

Dela recurenți se cere: să fie ort. români; să aibă cvalificația profesorilor similari ai statului; să dovedească aceste calități și studii cu documente originale respective copii dela notar public, prezentând și estras de botez, iar în caz de a mai fi servit și atestat de serviciu.

Beneficiul ce se pune în vedere este cel pentru profesorii similari ai statului.

Cererile, cu toate documentele necesare vor fi a se înainta Consistorului eparhial.

Arad, 18/31 Oct. 1922.

Consistorul ort. român din Arad.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea postului de capelan permanent, — sistemizat la parohia protopresviterală din Arad, — prin rezoluțiunea Veneratului Consistor diecezan Ad. Nr. 1203/920, — se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala.”

Venitele acestui post sunt:

1. Din cassa epitropiei parohiale anualminte: a) 750 lei, în loc de uzufructul pământului parohial; b) 1200 lei, relut de cvartir; c) 600 lei relut de bir.

2. Dela credincioși:

Din venitul ștolar al parohiei protopresviterale $\frac{1}{2}$ parte.

3. Din cassa orașului Arad 285 lei anual.

4. Salarul ce se va acorda din partea Statului.

Dela recurenți se cere cvalificațiune prescristă în concluzul Nr. 84 al sinodului eparhial din 1910, pentru parohii de ciasa primă.

Alesul va avea să provadă toate agendele din parohia protopresviterală.

Reflectanții vor trimite recursele lor ajustate cu documentele prescriste și adresate comitetului parohial din Arad, — la oficiul protopopesc din Arad, iar dâșii după prealabila încunoștințare a protopresbiterului se vor prezinta în vre-o Duminecă ori serbătoare, în sfta biserică din loc, spre a-și arată desțerităț le inaintea credincioșilor.

Comitetul paroh din Arad.

În conțelegere cu *Traian Vățian* m. p. p. otopop.

—□—

2-3

Nr. 498 - 922.

Repețit.

Pentru îndeplinirea parohiei gr. ort. rom. Iosași, cu filia Iosașel B. protopopiatul Hălmagiului se publică de nou concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție acestuia în „Biserica și Școala”.

Parohia fiind de clasa II. în lipsa de recurenți de cvalificația poftită să admit și recurenți cu cvalificația de cl. III.

Emolumentele sunt:

1. Sesia paroh. în extensiunea de acum și o grădină paroh. de după care dările publice va avea să le solvească beneficiantul paroh.

2. Birul parohial de fiecare număr de casă cu pământ atât din matră cât și filie câte 30 litri cucuruz sfârmat.

3. Stolele legale.

4. Casa parohială nu este.

5. Intregirea dotației dela Stat.

Alesul paroh va fi îndătorat să catehizeze la școalele din parohia sa fără alta remunerație.

Reflectanți sunt poftiți a-și înainta în termenul de sus, recursele lor ajustate conform regulamentului și adresate Comitetului parohial. Oficiului protopresbit. gr. ort. rom. al Hălmagiului; iar conform §-ului 33. din Regulam. să se prezenteze cu prealabila învoire a protopresbiterului și sub durata concursului, în bisericile din matră și filie spre a cuvânta respective de a oficia sf. Liturghie făcându-se astfel cunoscut poporului.

Comitetul parohial din Iosaș-Iosașel.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, ppresbit. tract.

—□—

3-3

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Censura presei.**